

Irak Makamı Seyri

İstanbul Belediyesi Konservatuvarı (Darül-Elhan) Türk Musikisi Talebe Cemiyeti

Ahmet Şefik Gürmeriç

Usûlü : Sofyan

[1904 - 1967]

Eviç Makamı

- a) Durağı: Irak perdesidir.
- b) Seyri: Çıkıcıdır.
- c) Güçlüsü: Dügâh perdesidir.
- d) Yeden: Acem Aşiran perdesidir.
- e) Donanımı: Si için koma bemolü, fa için bakiye diyezi yazılır. Gerekli değişiklikler eser içinde gösterilir.
- f) Perdelerin T.M.deki isimleri: Pestten tize doğru: Irak, Rast, Dügâh, Segâh, Çargâh, Nevâ, Hüseyîni, Acem, Gerdâniye, Muhayyer'dir.
- g) Dizisi: Irak makamının dizisi, Irak perdesindeki Segâh Dörtlüsü ve Yerindeki Uşşak Dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelmiştir.

Seyri:

Irak makamı, çıkıcı bir seyre sahip olduğundan, seyre genellikle durak sesi civarından başlanır. Dügâh perdesi üzerinde bulunan bulunan Uşşak Dörtlüsünün seslerinde gezinilir. Neva üzerinde Bûselik'li olarak genişleme yapılabilir.

Dizinin seslerinde karışık gezinilerek inilir. Irak perdesi üzerinde bulunan Segâh Dörtlüsünün sesleri kullanılarak Durağı olan Irak perdesine inilir. Çıkıcı olan Irak makamı dizisi alt tarafta doğru genişleme yapar. Durak'tan Kaba Nim Hicaz perdesine kadar inilerek Hicaz Dörtlüsü meydana getirilir. Bitiş, Irak perdesinde, çoğu kere Yedeni olan Acem Aşiran perdesi de kullanılmak suretiyle yapılır.

Sofyan Usûlü

- *) Dört zamanlıdır.
- *) İki tane iki (2 + 2 = 4) zamanın veya iki Nim Sofyan'ın birleşmesinden meydana gelmiştir.
- *) 4/8'lik ve 4/4'lük iki mertebesi varsa da, 4/4'lük ikinci mertebe daha çok kullanılmıştır.
- *) Pışrevlerde, İlâhîlerde, şarkılarda, türkülerde, oyun havalarında, kısaca özel usûl mecburiyeti olmayan hemen her formda kullanılmıştır

Sofyan Darb Usûlü

- 1 . Darb :
(Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb :
(Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb :
(Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak : Türk Musikisi Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velvelleri / İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]